

PRESUDA SUDA

7. srpnja 1981.(*)

„Krstarenja za kupnju bez poreza”

U predmetu 158/80,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je Sudu uputilo IV. vijeće Finanzgerichta Hamburg (Financijski sud u Hamburgu, Njemačka), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

1. **Rewe-Handelsgesellschaft Nord mbH,**

2. **Rewe-Markt Steffen, Kiel,**

i

Hauptzollamt (Glavni carinski ured) Kiel,

o tumačenju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1544/69 od 23. srpnja 1969. o tarifi koja se primjenjuje na robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika (SL 1969., L 191, str. 1.), Direktive Vijeća br. 69/169 od 28. svibnja 1969. o usklađivanju odredaba utvrđenih zakonom ili drugim propisom koje se odnose na oslobođenje od poreza na promet i trošarina na uvoz kod međunarodnih putovanja (SL 1969., L 133, str. 6.) i valjanosti Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3023/77 od 20. prosinca 1977. o određenim mjerama za sprječavanje zlouporaba koje proizlaze iz prodaje poljoprivrednih proizvoda na brodu (SL 1977., L 358, str. 2.),

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, P. Pescatore, Lord Mackenzie Stuart i T. Koopmans, predsjednici vijeća, A. O'Keeffe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due i A. Chloros, suci,

nezavisni odvjetnik: F. Capotorti,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 5. lipnja 1980., koje je Sud zaprimio 9. srpnja 1980., Finanzgericht Hamburg (Financijski sud u Hamburgu, Njemačka), uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u niz prethodnih pitanja o tumačenju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1544/69 od 23. srpnja 1969. o tarifi koja se primjenjuje na robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika (SL L 191, str. 1.), Direktive Vijeća br. 69/169 od 28. svibnja 1969. o usklađivanju odredaba utvrđenih zakonom ili drugim propisom koje se odnose na oslobođenje od poreza na promet i trošarina na uvoz kod međunarodnih putovanja (SL L 133, str. 6.) i valjanosti Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3023/77 od 20. prosinca 1977. o određenim mjerama za sprječavanje zlouporaba koje proizlaze iz prodaje poljoprivrednih proizvoda na brodu (SL L 358, str. 2.).
- 2 Ta su pitanja postavljena u okviru postupka između veletrgovca i trgovca na malo sa sjedištem u Saveznoj Republici Njemačkoj, s jedne strane, i Hauptzollamt Kiel, s druge strane, u vezi s pitanjem krše li „krstarenja za kupnju bez poreza”, koja organiziraju različita brodarska društva iz luka na baltičkoj obali, pravo Zajednice.
- 3 „Krstarenja za kupnju bez poreza” izlaze iz morske carinske zone u teritorijalne vode ili na otvoreno more izvan njemačkog državnog područja. Tijekom krstarenja putnici na brodovima imaju mogućnost kupiti robu kao što su jaka alkoholna pića, maslac, meso, duhan, parfemi i drugi proizvodi. U određenim granicama na njemačkoj se granici ne naplaćuje porez pri uvozu robe. Komercijalna važnost „krstarenja za kupnju bez poreza” znatna je za poduzeća koja ih organiziraju.
- 4 Prvi tužitelj u glavnem postupku veletrgovac je čije se sjedište nalazi u blizini Kiela u Saveznoj Republici Njemačkoj. On stavlja na tržište, među ostalim, iste proizvode kao što su oni koji se prodaju na krstarenju. Njegovi klijenti, kojima pripada drugi tužitelj u glavnem postupku, trgovci su na malo sa sjedištem na području baltičke obale.
- 5 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da tužitelji pred Finanzgerichtom (Financijski sud) tvrde da je učinak tih krstarenja povlačenje velikog dijela kupovne moći stanovnika baltičke obale iz lokalnih maloprodajnih i veleprodajnih poduzeća i njezina preraspodjela među brodarskim društvima koja organiziraju takva krstarenja. Na temelju činjenice da mogu prodavati robu bez poreza ili subvencioniranu robu ta poduzeća ostvaruju znatnu konkurenčku prednost, što dovodi do narušavanja tržišnog natjecanja.
- 6 Tužitelji su na početku od Finanzgerichta (Financijski sud) zahtjevali da utvrdi da tuženik više ne smije dopustiti da predmetna roba u carinskom postupku bude oslobođena plaćanja carina. Poslije su od Finanzgerichta (Financijski sud) zatražili da tuženiku naloži da na putnike pri prelasku carinske granice ne primjenjuje oslobođenje za robu koju su na krstarenjima za kupnju bez poreza kupili bez plaćanja poreza ili uz subvencije.
- 7 Finanzgericht (Financijski sud), pred kojim se vodi postupak, uputio je Sudu sljedeća prethodna pitanja:
 1. Treba li Uredbu Vijeća (EEZ) br. 1544/69 od 23. srpnja 1969., kako je zadnje izmijenjena Uredbom Vijeća (EEZ) br. 3061/78 od 19. prosinca 1978., tumačiti

na način da se oslobođenje od carina, koje se u njoj navodi, primjenjuje samo na robu koja dolazi s carinskog područja treće zemlje i dodatno, ovisno o slučaju, na robu koja je u slobodnom optjecaju u toj zemlji za potrebe carinskog prava ili je dovoljno da je roba podrijetlom iz država članica i da je uvezena morem preko morske carinske granice ili granice državnog područja odgovarajuće države članice?

2. Sadržava li Uredba Vijeća (EEZ) br. 1544/69, kako je zadnje izmijenjena Uredbom Vijeća (EEZ) br. 3061/78, prema potrebi u vezi s člankom 28. Ugovora o EEZ-u, osim u slučaju robe obuhvaćene Uredbom Vijeća (EEZ) br. 3023/77 od 20. prosinca 1977., iscrpna pravila o oslobođenju od carina za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika ili države članice smiju neovisno odobriti oslobođenje od carina izvan područja primjene Uredbe (EEZ) br. 1544/69, osim u slučaju robe obuhvaćene Uredbom (EEZ) br. 3023/77?
3. Ostvaruje li izravno primjenjiva prava, na temelju povrede uredbe Zajednice, osoba na čija su prava negativno utjecale zakonodavne odredbe ili propisi države članice ili njihova provedba koji nisu usklađeni s odredbama te uredbe, tako da pred nacionalnim sudom može podnijeti tužbu za zabranu primjene mjera koje se protive pravu Zajednice ili za poštovanje odredaba prava Zajednice?
4. Je li Uredba Vijeća (EEZ) br. 3023/77 nevaljana jer krši više pravilo prava Zajednice (na primjer načelo jednakosti, zabrane diskriminacije, slobode tržišnog natjecanja, načelo proporcionalnosti)?
5. Ako je odgovor na četvrtu pitanje potvrđan, stječe li osoba na čija prava negativno utječe zakonodavna ili regulatorna odredba ili provedbena mјera države članice, na temelju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3023/77, izravno primjenjiva prava tako da pred nacionalnim sudom može podnijeti tužbu za zabranu mјera koje se protive pravu Zajednice?

Porez na promet i trošarine

6. Treba li Direktivu Vijeća br. 69/169/EEZ od 28. svibnja 1969., kako je zadnje izmijenjena Direktivom Vijeća br. 78/1032/EEZ od 19. prosinca 1978., tumačiti na način da se oslobođenje od poreza na promet i trošarina koje je u njoj predviđeno primjenjuje samo na robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koja dolazi s carinskog područja treće zemlje (članak 1.) ili, ako je podrijetlom iz države članice, s carinskog područja Zajednice (članak 2.) i dodatno, ovisno o slučaju, na robu koja je u slobodnom optjecaju za potrebe carinskog prava u trećoj zemlji ili državi članici, ili je dovoljno da je roba uvezena morem preko morske carinske granice ili granice državnog područja predmetne države članice?
7. Sadržava li Direktiva Vijeća br. 69/169/EEZ, kako je zadnje izmijenjena, iscrpna pravila o oslobođenju od poreza na promet i trošarine za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika ili države članice smiju neovisno odobriti oslobođenje od poreza na promet i trošarine za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika izvan područja primjene te direktive?

8. Ostvaruje li na temelju Direktive Vijeća br. 69/169/EEZ, kako je zadnje izmijenjena, osoba na čija je prava negativno utjecala zakonodavna ili regulatorna odredba države članice ili njezina provedbena mjera, koja nije uskladena s odredbama te direktive, izravno primjenjiva prava tako da pred nacionalnim sudom može podnijeti tužbu za zabranu primjene nacionalnih mjerkoje se protive pravu Zajednice?"

I. – Carina

Prvo pitanje (tumačenje Uredbe br. 1544/69 – oslobođenja od carine)

- 8 Uredbom br. 1544/69, kako je zadnje izmijenjena Uredbom br. 3061/78 (SL L 366, str. 3.), utvrđuje se tarifno postupanje primjenjivo na robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika.
- 9 U skladu s njezinim uvodnim izjavama, cilj je Uredbe br. 1544/69 pojednostavni rad carinskih tijela izbjegavanjem složenih problema nastalih kao posljedica opsega prometa između trećih zemalja i Zajednice i raznovrsnosti robe koju uvoze putnici. U tu se svrhu uredbom utvrđuje da za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika odobrava ograničeno oslobođenje ako uvezena roba nije komercijalne naravi.
- 10 U Uredbi br. 1544/69, kako je izmijenjena Uredbom br. 3061/78, ne navodi se ništa o podrijetlu robe koja ispunjava uvjete za oslobođenje od carina. Člankom 1. propisano je da je roba koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji dolaze iz trećih zemalja oslobođena od zajedničkih carina, pod uvjetom da uvoz nije komercijalne naravi. U članku 1. stavku 1. drugom podstavku navedeno je da „osobna prtljaga“ znači cjelokupna prtljaga koju putnik daje carinskim tijelima na provjeru pri dolasku, kao i prtljaga koju daje na provjeru istim tijelima poslije, pod uvjetom da može dokazati da je ta prtljaga u vrijeme polaska prijavljena kao prateća prtljaga kod poduzeća koje je odgovorno za njezin prijevoz.
- 11 Uredba se odnosi na male količine robe niske carinske vrijednosti. Cilj uredbe, a to je pojednostavljenje carinskog postupka za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji dolaze iz trećih zemalja, ne bi bio ostvaren ako bi carinska tijela bila obvezna u trenutku uvoza utvrditi podrijetlo robe za koju se traži oslobođenje od carina.
- 12 Stoga valja utvrditi da se Uredba br. 1544/69 primjenjuje na prtljagu putnika koji dolaze iz trećih zemalja neovisno o podrijetlu robe ili mjestu iz kojeg roba dolazi te carinama i porezima koji su na nju naplaćeni prije njezina uvoza na područje Zajednice.
- 13 Osim toga, valja napomenuti da je u sedmoj uvodnoj izjavi uredbe navedeno da „... kako bi se spriječila moguća pogrešna tumačenja, izričito treba navesti da se oslobođenje od zajedničkih carina primjenjuje samo na putnike koji dolaze iz treće zemlje“ [neslužbeni prijevod]. Ta uvodna izjava jasno pokazuje namjeru Vijeća da se izbjegnu zlouporabe. Stoga se osoba koja tijekom krstarenja koje polazi iz luke države članice ne izade ili samo simbolično izade na kopno treće zemlje i zapravo ne boravi tamo određeno vrijeme, odnosno dovoljno dugo da bi mogla stvarno obaviti kupnju, ne može smatrati putnikom koji dolazi iz treće zemlje i koji može ostvariti uvjete za oslobođenje od zajedničkih carina.

- 14 Stoga na prvo pitanje valja odgovoriti da se oslobođenje predviđeno Uredbom br. 1544/69, kako je zadnje izmijenjena Uredbom br. 3061/78, primjenjuje samo na robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji dolaze iz treće zemlje. To se oslobođenje primjenjuje neovisno o podrijetlu robe ili mjestu iz kojeg roba dolazi te carinama i porezima koji su na nju naplaćeni prije njezina uvoza na područje Zajednice. Međutim, osoba koja tijekom krstarenja koje polazi iz luke države članice ne izade ili samo simbolično izade na kopno treće zemlje i zapravo ne boravi tamo određeno vrijeme, odnosno dovoljno dugo da bi mogla stvarno obaviti kupnju, ne može se smatrati putnikom koji dolazi iz treće zemlje u smislu te uredbe.

Drugo pitanje (tumačenje Uredbe br. 1544/69 – oslobođenja od carina)

- 15 Člankom 3. točkom (b) Ugovora predviđeno je da aktivnosti Zajednice trebaju uključivati, među ostalim, uspostavljanje Zajedničke carinske tarife. U članku 9. Ugovora navedeno je da se Zajednica temelji na carinskoj uniji kojom je obuhvaćena cjelokupna trgovina robom i koja među državama članicama uključuje zabranu carina na uvoz i izvoz i svih davanja s istovrsnim učinkom te donošenje zajedničke carinske tarife u svojim odnosima s trećim zemljama. Člankom 28. Ugovora predviđeno je da o svim autonomnim izmjenama ili suspenzijama carina u Zajedničkoj carinskoj tarifi odlučuje Vijeće.
- 16 Te odredbe jasno pokazuju da je na Vijeću da u skladu s uvjetima utvrđenima u Ugovoru odluci, odstupajući od Zajedničke carinske tarife, o oslobođenjima za koja određeni proizvodi u određenim okolnostima ispunjavaju uvjete. Iz navedenoga proizlazi da u svakom slučaju od trenutka kad Vijeće u određenom području utvrdi pravila za jedinstvenu primjenu oslobođenja, kao što su ona sadržana u Uredbi br. 1544/69, države članice u tom području ne zadržavaju nadležnost za odobravanje oslobođenja koja prelaze ona utvrđena pravilima Zajednice.

- 17 Stoga na drugo pitanje valja odgovoriti da Uredba Vijeća br. 1544/69 od 23. srpnja 1969. sadržava iscrpna pravila o oslobođenju od carina za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji dolaze iz trećih zemalja i da u skladu s tim pravilima države članice u području obuhvaćenom uredbom više nisu nadležne za odobravanje bilo kojeg oslobođenja koje prelazi ona propisana uredbom.

Četvrto pitanje (valjanost Uredbe br. 3023/77 – oslobođenja od poljoprivrednih pristojби)

- 18 Četvrtim pitanjem pita se je li Uredba Vijeća br. 3023/77 nevaljana u mjeri u kojoj se njome krši više pravilo prava Zajednice (na primjer načelo jednakosti, zabrana diskriminacije, sloboda tržišnog natjecanja i načelo proporcionalnosti).
- 19 Međutim, prije nego što Sud ispita uredbu s obzirom na te kriterije, valja razmotriti je li uredba u skladu sa zahtjevima obrazloženosti iz članka 190. Ugovora.
- 20 Uredbom Vijeća br. 1818/75 od 10. srpnja 1975. (SL L 185, str. 3.) oslobođenja koja se odobravaju u skladu s Uredbom br. 1544/69 proširena su na poljoprivredne pristojbe i druga uvozna davanja predviđena u okviru zajedničke poljoprivredne politike ili u okviru posebnih aranžmana koji su utvrđeni u skladu s člankom 235. Ugovora i koji se

primjenjuju samo na određenu robu dobivenu obradom poljoprivrednih proizvoda ako se ta roba nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji ulaze u Zajednicu.

21 Nakon što je utvrdilo da je proširenje oslobođenja dovelo do zlouporaba, Vijeće je 20. prosinca 1977. donijelo Uredbu br. 3023/77 „o određenim mjerama za sprječavanje zlouporaba koje proizlaze iz prodaje poljoprivrednih proizvoda na brodu”. U uvodnim izjavama uredbe prvo se podsjeća da se Uredba br. 1544/69 (oslobođenja od carina u pravom smislu riječi) ne primjenjuje na robu uvezenu nakon putovanja iz države članice brodom koji nije pristao u luci na carinskom području treće zemlje. Zatim se u uvodnim izjavama navodi da iskustvo pokazuje da su se poljoprivredni proizvodi Zajednice na koje su se primjenjivale izvozne subvencije i poljoprivredni proizvodi iz trećih zemalja prodavali ili distribuirali na brodovima koji su napustili luku Zajednice i ponovno se vratili u luku Zajednice bez pristajanja u luci izvan carinskog područja Zajednice kako bi se u Zajednicu uvezli bez plaćanja pristojbi u skladu s Uredbama (EEZ) br. 1544/69 i 1818/75.

22 Iz tih uvodnih izjava proizlazi da je Vijeće smatralo da uvoz na carinsko područje Zajednice bez plaćanja carina i poljoprivrednih pristojbi robe koju su putnici kupili u okolnostima navedenima u tim uvodnim izjavama nije u skladu s ciljem predmetnih uredaba. Budući da je cilj odobrenja izvoznih subvencija bio omogućiti da se poljoprivredni proizvodi podrijetlom iz Zajednice natječu s proizvodima iz trećih zemalja na tržištima izvan Zajednice, ne bi bilo spojivo sa sustavom izvoznih subvencija Zajednice odobruti takve subvencije za izvoz koji nije namijenjen tržištu treće zemlje, već ponovnom uvozu u Zajednicu bez plaćanja pristojbi koje se uobičajeno naplaćuju pri uvozu poljoprivrednih proizvoda. Takve bi transakcije mogle dovesti do jasnog gubitka za fondove za smjernice i jamstva u poljoprivredi i narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu.

23 Neovisno o tome, u petoj uvodnoj izjavi Uredbe br. 3023/77 Vijeće navodi sljedeće:

„budući da bi s tim u vezi trebalo pojasniti pravnu situaciju; budući da bi u tu svrhu države članice trebale biti ovlaštene odobriti oslobođenja za vrlo ograničene količine proizvoda navedenih u Prilogu II. Ugovoru koji se prodaju ili distribuiraju na brodovima pod gore navedenim uvjetima iznad kojih se ti proizvodi u Zajednicu smiju uvoziti samo ako se plate odgovarajuće uvozne carine”. [neslužbeni prijevod]

24 Stoga se uredbom države članice ovlašćuje da odobre oslobođenje od uvoznih carina za određene količine proizvoda navedene u članku 1. stavku 1. uredbe u okolnostima koje su opisane u uvodnim izjavama.

25 Člankom 190. Ugovora propisano je sljedeće: „U uredbama, direktivama i odlukama Vijeća i Komisije navode se razlozi na kojima se temelje te se u njima upućuje na sve prijedloge ili mišljenja koja je, sukladno ovom Ugovoru, potrebno pribaviti.” [neslužbeni prijevod] Tim se člankom zahtijeva da bi takvi akti trebali sadržavati razloge zbog kojih ih je institucija donijela kako bi se Sudu omogućio nadzor te kako bi države članice i zainteresirani građani bili upoznati s uvjetima pod kojima su institucije Zajednice primijenile Ugovor.

26 Obrazloženjem Uredbe br. 3023/77 nije ispunjena ta obveza. U njoj se zapravo ne navodi nikakvo objašnjenje razloga zbog kojeg je Vijeće, nakon što je utvrdilo da

Uredbu br. 1544/69, protivno praksi koju je razvilo, ne bi trebalo primjenjivati u gore navedenim okolnostima, smatralo potrebnim uspostaviti poseban sustav oslobođenja koji se primjenjuje na takvu vrstu situacije. Takva proturječnost u obrazloženju još je ozbiljnija u mjeri u kojoj se odnosi na odredbu kojom se države članice ovlašćuju za odobravanje oslobođenja, iako u malom opsegu, od uvoznih carina koje čine bitan dio zajedničke poljoprivredne politike. U tim okolnostima obrazloženjem se ne pruža nikakva pravna podloga za osporavane odredbe uredbe i stoga se ne čini potrebnim ispitati njihovu osnovu kako bi se utvrdilo jesu li spojive s pravilima zajedničkog tržišta.

- 27 Stoga je dovoljno utvrditi da Uredba br. 3023/77 ne sadržava razloge na kojima se temelji u skladu sa zahtjevima članka 190. Ugovora i stoga nije valjana.

II. – Porez na promet i trošarine

Šesto i sedmo pitanje (tumačenje Direktive br. 69/169 – oslobođenja od PDV-a i trošarina)

- 28 Direktivom 69/169, kako je dopunjena Drugom direktivom Vijeća od 12. lipnja 1972. (SL L 139, str. 28.) i Trećom direktivom Vijeća od 19. prosinca 1978. (SL L 366, str. 28.) o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na pravila o porezu na promet i trošarinama kod međunarodnih putovanja, propisano je da je oslobođenje od tih poreza koji se naplaćuju pri uvozu primjenjivo, kod putovanja između trećih zemalja i Zajednice, na robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika i čija vrijednost ne prelazi određena ograničenja.
- 29 Istom direktivom predviđeno je oslobođenje od istih poreza koji se naplaćuju pri uvozu i primjenjuju na robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji dolaze iz država članica Zajednice i čija vrijednost ne prelazi određena ograničenja, pod uvjetom da ta roba ispunjava uvjete utvrđene u člancima 9. i 10. Ugovora i da je kupljena u skladu s općim pravilima kojima se uređuje oporezivanje na unutarnjem tržištu jedne od država članica.
- 30 Člankom 4. iste direktive propisano je da se, ne dovodeći u pitanje nacionalne odredbe koje se primjenjuju na putnike čije je boravište izvan Europe, od svake države članice zahtijeva primjena količinskih ograničenja utvrđenih u uredbi za oslobođenja od poreza na promet i trošarina za robu koja je u njoj navedena (duhanski proizvodi, alkoholna pića, parfemi i toaletne vode, kava i čaj). Ograničenja koja se primjenjuju u prometu između trećih zemalja i Zajednice nisu toliko visoka kao ona koja se primjenjuju u prometu među državama članicama.
- 31 Tom je direktivom državama članicama dopušteno i da smanje ograničenja u pogledu vrijednosti ili količine za oslobođenje za robu koju uvoze pogranični radnici i određene druge osobe.
- 32 Osim toga, ona sadržava odredbe o oslobođenju od poreza koje države članice primjenjuju za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji napuštaju državu članicu.
- 33 Iz uvodnih izjava dviju direktiva kojima je dopunjena Direktiva br. 69/169 proizlazi da ih je Vijeće donijelo radi provedbe Rezolucije Vijeća i predstavnika vlada država

članica od 22. ožujka 1971. kojom je predviđeno postupno proširenje poreznih oslobođenja koja se odobravaju pojedincima pri prelasku unutarnjih granica Zajednice. Vijeće je smatralo poželjnim da bi kao prvi korak trebalo utvrditi određena zajednička pravila primjenjiva na osobe koje imaju boravište u Zajednici za opće slučajeve oslobođenja od poreza na razini maloprodaje.

- 34 Kad je riječ o prometu između trećih zemalja i Zajednice, iz teksta direktive proizlazi da se oslobođenje može odobriti samo putnicima koji na carinsko područje Zajednice stignu iz treće zemlje i da u tom slučaju okolnosti u kojima je roba kupljena nisu relevantne za odobravanje oslobođenja.
- 35 Kad je riječ o prometu unutar Zajednice, člankom 2. stavkom 4. Treće direktive mijenja se Direktiva 69/169 dodavanjem odredbe u kojoj se navodi da ako putovanje iz jedne države članice u drugu uključuje prolazak državnim područjem treće zemlje ili počinje na dijelu državnog područja druge države članice na kojem se porezi iz direktive ne naplaćuju na robu potrošenu na tom državnom području, putnik mora moći dokazati da je roba koju prenosi u svojoj prtljazi kupljena u skladu s općim uvjetima kojima se uređuje oporezivanje na unutarnjem tržištu države članice i da ne ispunjava uvjete za bilo kakav povrat poreza na promet i/ili trošarine. Ako putnik ne može predočiti prethodno navedeni dokaz, na njega se može primijeniti samo ograničeno oslobođenje koje je predviđeno u slučaju putničkog prometa između trećih zemalja i Zajednice.
- 36 Iz uvodnih izjava i odredaba predmetnih direktiva proizlazi da je Vijeće namjeravalo postupno uspostaviti potpuni sustav oslobođenja od poreza na promet i trošarine za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika i da je posljedično državama članicama u tom području direktivama ostavljena samo ograničena nadležnost za odobravanje oslobođenja koja odstupaju od onih utvrđenih u direktivama.
- 37 Stoga na šesto pitanje valja odgovoriti da:
- (a) kad je riječ o prometu između trećih zemalja i Zajednice, oslobođenje predviđeno Direktivom br. 69/169 može se odobriti samo putnicima koji na carinsko područje Zajednice stignu iz treće zemlje i u tom slučaju okolnosti u kojima je roba kupljena nisu relevantne za odobravanje oslobođenja;
- (b) kad je riječ o prometu unutar Zajednice, ako putovanje iz jedne države članice u drugu uključuje prolazak državnim područjem treće zemlje ili počinje na dijelu državnog područja druge države članice na kojem se porezi na koje se upućuje u direktivi ne naplaćuju na robu potrošenu na tom državnom području, putnik mora moći dokazati da je roba koju prenosi u svojoj prtljazi kupljena u skladu s općim uvjetima kojima se uređuje oporezivanje na unutarnjem tržištu države članice i da ne ispunjava uvjete za bilo kakav povrat poreza na promet i/ili trošarine. Ako putnik ne može predočiti prethodno navedeni dokaz, na njega se može primijeniti samo ograničeno oslobođenje koje je predviđeno u slučaju putničkog prometa između trećih zemalja i Zajednice.
- 38 Na sedmo pitanje valja odgovoriti da je pri donošenju direktiva Vijeće namjeravalo postupno uspostaviti potpuni sustav oslobođenja od poreza na promet i trošarine za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika i da je posljedično državama članicama u tom

području direktivama ostavljena samo ograničena nadležnost za odobravanje oslobođenja koja odstupaju od onih utvrđenih u direktivama.

Treće, peto i osmo pitanje (prava na tužbu koja su predmetnim uredbama i direktivama dodijeljena osobama)

- 39 Ova se tri pitanja odnose na mogućnost osobe na čije interese negativno utječu nacionalne zakonske odredbe koje nisu spojive s pravom Zajednice ili primjena nezakonitog akta Zajednice da pred nacionalnim sudovima podnese tužbu za zabranu mjera koje se protive pravu Zajednice.
- 40 U svojem rješenju Finanzgericht (Financijski sud) navodi da se, prema sudskej praksi Bundesverfassungsgerichta (Savezni ustavni sud) i Bundesverwaltungsgerichta (Savezni upravni sud), zakonima o usmjeravanju gospodarstva koji su doneseni radi promicanja interesa pojedinačnih skupina i kojima se mijenja stanje tržišnog natjecanja čini povreda načela jednakosti ako oni nisu potrebni za javni interes i ako se njima samovoljno nanosi šteta interesima drugih osoba koje je potrebno zaštiti. Ako je to slučaj, oštećena osoba ima u skladu s njemačkim pravom pravo na tužbu. Ako se u obzir uzme taj kontekst, pitanjima koja je uputio nacionalni sud u biti se želi utvrditi može li se to pravo na tužbu ostvariti u sličnim uvjetima u okviru pravnog poretku Zajednice, posebno u smislu da ako na gospodarske interese osobe na koju se primjenjuje pravo Zajednice negativno utječe neprimjena propisa Zajednice na treću stranu, bilo djelovanjem države članice ili tijela Zajednice, ta osoba može pokrenuti postupak pred sudovima države članice kako bi se nacionalnim tijelima naložilo da primjenjuju predmetni propis ili da se suzdrže od njegovog kršenja.
- 41 Na početku valja napomenuti da je u skladu s člankom 189. Ugovora uredba „[o]bvezujuća ... u cijelosti i izravno se primjenjuje u svim državama članicama“. Direktiva „je obvezujuća, u pogledu rezultata koji je potrebno postići“ [neslužbeni prijevod], a odabir oblika i metoda postizanja tog rezultata prepusten je nacionalnim tijelima. Prema sudskej praksi Suda, obvezujući učinak direktive podrazumijeva da nacionalno tijelo ne može na pojedinca primjenjivati nacionalnu zakonodavnu ili upravnu odredbu koja nije u skladu s odredbom directive koja ima sva obilježja potrebna da je sudovi mogu primjenjivati.
- 42 Iz tih razmatranja proizlazi da se osoba pred nacionalnim sudovima može pozvati na svoja prava u skladu s uredbom.
- 43 Isto tako, nacionalno tijelo ne može na osobu primjenjivati zakonske ili upravne odredbe koje nisu u skladu s bezuvjetnom i dovoljno jasnom obvezom koja je utvrđena direktivom.
- 44 Kad je riječ o pravu gospodarskog subjekta da na temelju tužbe od tijela države članice zahtijeva da trećoj strani nalože poštovanje obveza proizišlih iz propisa Zajednice u određenoj pravnoj situaciji u koju taj subjekt nije uključen, ali na njega gospodarski negativno utječe nepoštovanje prava Zajednice, prvo valja napomenuti da iako je Ugovorom uspostavljen određeni broj izravnih tužbi koje, ovisno o slučaju, privatne osobe mogu podnositи pred Sudom, nije mu bila namjera pred nacionalnim sudovima, radi očuvanja prava Zajednice, stvoriti druge pravne lijekove osim onih koje ustanovljuje nacionalno pravo. S druge strane, sustav pravne zaštite uspostavljen

Ugovorom, kako je posebno utvrđeno u članku 177., podrazumijeva da za osiguravanje poštovanja pravila Zajednice s izravnim učinkom mora biti moguće upotrijebiti svaku vrstu tužbe predviđenu nacionalnim pravom pod jednakim prepostavkama dopuštenosti i postupovnim prepostavkama kao da je riječ o osiguravanju poštovanja nacionalnog prava.

45 Kad je riječ konkretno o Uredbi br. 3023/77, valja napomenuti da se samom uredbom ne dodjeljuje nikakvo oslobođenje. Njome je samo nacionalnim tijelima dodijeljena ovlast za odobravanje ograničenog oslobođenja. Posljedično, iz činjenice da je uredba nevaljana proizlazi da nacionalne mjere poduzete na temelju uredbe nisu u skladu s pravom Zajednice.

46 Stoga na treće, peto i osmo pitanje valja odgovoriti kako slijedi:

„Sustav pravne zaštite uspostavljen Ugovorom, kako je posebno utvrđeno u članku 177., podrazumijeva da za osiguravanje poštovanja pravila Zajednice s izravnim učinkom mora biti moguće upotrijebiti pred nacionalnim sudovima svaku vrstu tužbe predviđenu nacionalnim pravom pod jednakim prepostavkama dopuštenosti i postupovnim prepostavkama kao da je riječ o osiguravanju poštovanja nacionalnog prava.”

Troškovi

47 Troškovi vlade Savezne Republike Njemačke, vlade Francuske Republike, vlade Ujedinjene Kraljevine, Vijeća Europskih zajednica i Komisije Europskih zajednica, koji su podnijeli očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je rješenjem od 5. lipnja 1980. uputio Finanzgericht Hamburg (Financijski sud u Hamburgu, Njemačka), odlučuje:

1. **Oslobodenje predviđeno Uredbom br. 1544/69, kako je zadnje izmijenjena Uredbom br. 3061/78, primjenjuje se samo na robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji dolaze iz treće zemlje. To se oslobođenje primjenjuje neovisno o podrijetlu robe ili mjestu iz kojeg roba dolazi te carinama i porezima koji su na nju naplaćeni prije njezina uvoza na područje Zajednice. Međutim, osoba koja tijekom krstarenja koje polazi iz luke države članice ne izade ili samo simbolično izade na kopno treće zemlje i zapravo ne boravi tamo određeno vrijeme, odnosno dovoljno dugo da bi mogla stvarno obaviti kupnju, ne može se smatrati putnikom koji dolazi iz treće zemlje u smislu uredbe.**
2. **Uredba Vijeća br. 1544/69 od 23. srpnja 1969. sadržava iscrpna pravila o oslobođenju od carine za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji dolaze iz trećih zemalja i u skladu s tim pravilima države članice u**

području obuhvaćenom uredbom više nisu nadležne za odobravanje bilo kojeg oslobođenja koje prelazi ona propisana uredbom.

3. Uredba Vijeća br. 3023/77 od 20. prosinca 1977. o određenim mjerama za sprječavanje zlouporaba koje proizlaze iz prodaje poljoprivrednih proizvoda na brodu ne sadržava odgovarajuće razloge na kojima se temelji i stoga je nevaljana.
4. Kad je riječ o prometu između trećih zemalja i Zajednice, oslobođenje predviđeno Direktivom Vijeća br. 69/169 od 28. svibnja 1969. o usklađivanju odredaba utvrđenih zakonom ili drugim propisom koje se odnose na oslobođenje od poreza na promet i trošarine na uvoz kod međunarodnih putovanja može se odobriti samo putnicima koji na carinsko područje Zajednice stignu iz treće zemlje i u tom slučaju okolnosti u kojima je roba kupljena nisu relevantne za odobravanje oslobođenja.
5. Kad je riječ o prometu unutar Zajednice, ako putovanje iz jedne države članice u drugu uključuje prolazak državnim područjem treće zemlje ili počinje na dijelu državnog područja druge države članice na kojem se porezi na koje se upućuje u direktivi ne naplaćuju na robu potrošenu na tom državnom području, putnik mora moći dokazati da je roba koju prenosi u svojoj prtljazi kupljena u skladu s općim uvjetima kojima se uređuje oporezivanje na unutarnjem tržištu države članice i da ne ispunjava uvjete za bilo kakav povrat poreza na promet i/ili trošarine. Ako putnik ne može predočiti prethodno navedeni dokaz, na njega se može primijeniti samo ograničeno oslobođenje koje je predviđeno u slučaju putničkog prometa između trećih zemalja i Zajednice.
6. Pri donošenju Direktive br. 69/169, te Druge direktive od 12. lipnja 1972. i Treće direktive od 10. prosinca 1978. kojima se ona dopunjuje, Vijeće je namjeravalo postupno uspostaviti potpuni sustav oslobođenja od poreza na promet i trošarina za robu koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika; poslijedično, državama članicama u tom području direktivama je ostavljena samo ograničena nadležnost za odobravanje oslobođenja koja odstupaju od onih utvrđenih u direktivama.
7. Sustav pravne zaštite uspostavljen Ugovorom, kako je posebno utvrđeno u članku 177., podrazumijeva da za osiguravanje poštovanja pravila Zajednice s izravnim učinkom mora biti moguće upotrijebiti pred nacionalnim sudovima svaku vrstu tužbe predviđenu nacionalnim pravom pod jednakim prepostavkama dopuštenosti i postupovnim prepostavkama kao da je riječ o osiguravanju poštovanja nacionalnog prava.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 7. srpnja 1981.

[Potpisi]

* Jezik postupka: njemački

RADNI PRIJEVOD